

Пам'ятайте, що всі збори не нагроб-
ники на могилі І. Франка треба посилати
до Центрального. Львів, Ринков. ч. 16.
І. пом. на шаленію кимсьому ч. 7810.

Жадайте
французських
ПАПЕРЦІВ
ДО КУРЕННЯ

JOB
5-50

Небезпечна карта України.

На ексклюзивні мирового договору між центральними державами й українською державою в Бересі Литовським, в лю-
тім 1918 р., вийшла карта-же у Фрейтага
(Береса у Сілі) „Карта України“ на
якій означено тодішні політичні грани-
ці української держави. Територія Га-
лицчини і Буковини означена там агі-
лом з тодішнім правдо-державним ста-
вом тих країн як територія Австро-У-
горщини.

Карта ця заздалегідь підписом „Фрей-
тага і Береса Відець 1918 р.“ розійшлася
ще в 1918 р. за часів Австро-Угорщини
у великій кількості по цілій Галичині
і стрічається її ще й досі дуже часто
по наших читальнях та деяких інших то-
варствах і установах.

Від видання цієї карти минуло 10 літ;
за той час змінилося основне правдо-
державні відношення і карта має тепер
уже історично значіння: пригадує нам
часи, коли існувала Українська Держ-
жава за правління Центральної Ради та
гетьмана Павла Скоропадського, а те-
риторія давньої конгресової Польщі оста-
вала під німецькою військовою окупаці-
єю. І нікому не прийшло й на думку,
щоб ця історична карта могла комуна-
льно стояти на заваді.

Та лише не спити! Весною 1927 р. за-
крижало та історична карта державну
чужину в залізничних повіті і її орга-
ни забрали ту карту кільком читальням
„Пресвіті“ і враз з донесенням пере-
дали повітовому суду в Залізничках. Суд
в Залізничках заарештував зара-же проти
кількох голов читальень, а яких найдемо
і забрали ту історичну карту України,
докладно в напівмі злочину в § 65а
с. п., котрий каже, що злочину забура-
ли публічного спокою допускається, хто
публічно перед більшим числом людей,
а друках, поширювалих писемках або об-
разових представленнях старається ви-
кликати потвору або неадекватність проти
особи царя, проти одноплітного держав-
ного альянсу імперства, проти форми пра-
вління або управи держави“.

По переведенні карних докидів в
повітний запис, відіслав суд в Залі-
зничках в осени 1927 р. акти цієї справи
враз в кільком примірниках згаданій
карті України державній прокуратурі
в Чорткові до дальшого урядування.

В січні 1928 р. доручено доставити го-

ловам читальень „Пресвіті“ ось таке су-
дове рішення:

„Суд Округовий oddz. V w Czortkowie,
dnia 19 grudnia 1927. Nr. v. 240 27/2. Суд
Okregowy w Czortkowie, w sprawie karnej
przeciw N. N. o zbrodnię z § 65 a) u. k.
po wysłuchaniu zdania prokuratora, posta-
nowił zatwierdzić o myśli art. 75. rozpo-
rządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z
dnia 10. maja 1917 r. Nr. 45. poz. 368. Dz.
U. Rz. P. załączenie mapy Ukrainy p. t. Karta
Ukrainy“ wydanie Freytaga we Wiedniu, za-

łączono przez Prokuraturę przy Sądzie
Okregowym w Czortkowie dnia 12 grudnia
1927., albowiem zakwestjonowana karta za-
wiera w sobie znamiona zbr dni z § 65 a)
u. k. ponieważ oznaczeniem granic „Ukrai-
ny“ a sągających w głąb terytorjum Państwa
Rzeczypospolitej Polskiej zmierzka do oder-
wania części Kraju od jednolitego związku
Państwa Rzeczypospolitej Polskiej. — Stra-
wiński“.

Коментар цієї постанови.

В беззаконний черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-BOX.
ДВАЦЯТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

Нинішня розправа, як то значайно бу-
ває в понеділок, задалася зі значним о-
піканням. Публіки на салі мало, заін-
тересували процесом значно слабше,
бо ще в суботу заповніла президиум три-
буналу, що в цьому тижні буде пере-
судування тільки кількох свідків, а в ре-
шотку будуть читатися весь час акти
процесу. Навіть поліція, що береже по-
рядку в салі і на жорилорі і — треба це
признати — поводиться зі всім так-
товно, нині не має багато до ділання і
сидить або стоїть невпоротно на своїх
місцях. Словом: нудний, сонний настрій
заволодів усім.

Нижку актів цього процесу зачав чи-
тати протоколянт, а описки допомагали йо-
му а читанні пролеїли і члени трибу-
налу ст. ради. Згугальський. Загалом
ракується з тим, що цей тижень прой-
шов би за читанні актів, а найбільший
важлив би промови прокуратора, оборон-
ців і резюме предсідника. Оскільки не
було яких несподіванок, то присуд за-
нале по всякій правдоподібності з кіп-
цем найближчого тижня — безпосеред-
ньо перед днем, в яким відбудеться ви-
бори до союму (неділя, 4. березня ц. р.).

Сьогодні відчитано цілу низку актів,
що стосують діяльності поодиноких об-
винувачених, тому на салі було доволі
нудно й пусто. Деяке оживлення вніс
тільки вступ оборони, яка устами д-ра
Старосольського поставила запитання до
трибуналу, щоб він опростив в уряді
листи про мимі анонімні погрози на йо-
го адресу, а щодо мимого побиття св.
Марії Стецюкової якимсь невідомим
типаєм (про що були вісті в польській
пресі), щоб засягнув реальні акти дирек-
ції поліції. Спесення це зокрема його
мотивування, зробило дуже добре вра-
жіння як на трибунал, так і на лаву при-
судних.

Понедіткова розправа задалася з то-
го, що прокуратор передав трибунало-
ві звинувачення кількох свідків з родини
Шлапаків, які вони зложили на поліції.
І просив припнати ті звинувачення до актів.

Якщо оборона — казав він — не має
нічого проти того, то звинувачення ці будуть
відчитані — без особистого пересуду-
вання тих свідків тут на салі. Продої-
лих передав ті звинувачення обороні, щоб
вона з ними познайомилася і а ця спра-
ва висказалася.

Описки приступало до відчитування
різних актів процесу. Відчитано акти,
що стосують обдуки тіла пок. кур. Со-
біньського, акти про локальну війну на
місці убивства, а дальше акти, що від-
носяться до життя й діяльності пооди-
ноких обвинувачених, зокрема всіх тро-
х Вербицьких.

По прочитанні частини тих актів за-
риджено павзу. По павзі зазвонив іменем
оборони слово д-р Старосольський, що
виголосив таку промову:

Промова д-ра Старосольського.

На противі цієї розправи зайшли деп-
кі факти, яких оборона не сміє забути
мозанком, — а власне:

1) Перед і на початку розправи звер-
нено з різних сторін остеререження та
погрози на адресу оборони того змісту,
що в певних кругах планується заха-
ти на оборонців, які виступають в цьому
процесі як акти помсти чи відплати за
убийство кур. Собіньського;

2) Шеніше появилася вістка з пресі
про те, що якісь дві українські одишні
мали інсультувати свідка Марію Стецю-
кову — нібито за її звинувачення а ця
справа;

3) Врешті надало розійшлося пого-
лоски, що виступають в цій справі уря-
дові особи одержали якісь погрози;

4) Вкінці озвучаний їх свідок надком.
Мітленер висказав погляд, що св. Гас-
ман змінив свої звинувачення на салі, під
впливом страху перед атентатом на
свою особу.

Що все те викликало атмосферу нер-
вового підозріння, небезпечну для об'є-
ктивної оцінки справи, яка може роди-
ти упередження, цього доказом є пи-
тання, поставлене на розправі дня 18.
лютого 1928 до пам'яті знавців-психіат-
рів одним з пам'яті свідків процесу (іме-
нем дали, — а саме: Чи можливе загро-
зи свідка Жукана, яке викликало у
нього психозу?

Кожний свідомий
УКРАЇНЕЦЬ І УКРАЇНКА
вдається свій голос
НА ЛИСТУ 18

рив одним з пам'яті свідків процесу (іме-
нем дали, — а саме: Чи можливе загро-
зи свідка Жукана, яке викликало у
нього психозу?

В огляду на те оборона вносить:

Високий трибунал зволить запитати
дирекцію поліції у Львові про прізвища
людей, які мали напасти на Стецюкову
і які мали бути поліцією заарештовані
та про стал докидів у цій справі, е-
вентуально пошукати оправданні нап-
ду в характері свідків для ствердження,
ти фактично напад мав місце і хто його
ісповідував.

Оборона знайде свідчення, що вона у-
важає війни поголоски про погрози, звер-
нені проти виступаючих в цій справі о-
сіб, за акти свідомої провокації а ме-
тою загрози атмосфери цього процесу.
І в цей спосіб не допустити до апро-
тя матеріальної правди і до правдо-
го виміру справедливості.

Лавя оборонців не сумнівається, що
її погляд поліцейський правдо- дум-
ючий, свободний громадянин.

Як довго йшло тільки про погрози
звернені на адресу оборони, оборона
не вважала потрібним реагувати на це
в якийсь спосіб; одна з причин,
як провокаційні версії дотримували іншіх
виступаючих а цій справі осіб, усі обо-
ронці заважають солідарно, що кожен
ці версії мали хотіть тільки підозріння на
собою, що вони походять а якихсь
других української суспільності — то
всі оборонці солідарно негайно злож-
ли оборону.

Відповідь предсідника.

Предсідник, вислухавши промову д-ра
Старосольського, стверджує з уряду, що
трибунал не дістав з ніякої сторони ві-
жких погроз. Так само трибуналові від-
домо нічого про те, аби на св. Марію Сте-
цюкову напали були якісь люди, щоб її
стероризувати. Трибунал прихильно від-
несення оборони і спитає дирекцію по-
ліції, чи їй відомо щосьбудь про якісь
напад на св. М. Стецюкову.

Заява судді присяжного.

Голоситься до слова судді прис. д-р
Білом і просить предсідника ствердити,
що він питає знавців-психіатрів тільки
теоретично, чи не можливо, аби хтось міг
вистрикнути щось чоловікові і таким че-
ном спричинити на якийсь час затмарен-
ня нормального функціонування його
ума.

Оборонець д-р Старосольський заперечує.

МИКОЛА МАТІВ МЕЛЬНИК.

Як проходила осінь...

Катерина звинувачується, як ластівка попід дах.
Юрчик чує, що любить ту ластівочку... Не дай би
порошині йти на чоло впасти.

— Гей, гей ластівко моя!...

Стукули сталеві тарелі. Юрчик прокинувся
з солодкою задуми. Спомин — як дим...

Земля зітхала крізь перший сон.

Юрчик простягнув руки над пахучою зеле-
тю. Коло рейок танцювали дерева, присідали
кущі. З машини висипалися рої іскор, поїзд ле-
тів... летів... А сопілка з дрібними співанками,
в підковні цоккала. Тішилися хлопці, що старію
побачуть.

Розохотилися... Дуріли...

Крімсули колеса, заскрипіли гальми.

Остання станція. Зітхнула машина.

Правдалися тай усякої добачали.

— Тож то буде нічка в нашого Юрчика!

— Чорні кіски гадем за шину...

— Упешси, брїнь, поночі...

А губоньки твої — розрадоньки мої

— Ех дум, так дум, так думала — розрадоньки мої

— Тай заплатити фанно тот довжюк, шю за

два роки, аби лиш забирував.

— На то дали вуралоп жовнярови... Ек

служба, то служба...

Реготалися.

— Тай бувати здорові...

— Бувай браччюку, Ю!

— Бувай Дми!

Шлуналися тай билі собі усично в дах. Пе-

ред ними старі доріжки навхрест. Хто на котру
тай гайда!...

— Нікого не видно...

Дивувався: чому? Чому всі йому на стрічу
не біжать?

Тихо...

У білих рубках мряк показувалися знайомі
верхи. Ще один поріг і село... В такій долині,
серед нічка. Юрчик вдихав у себе свіжість ранку
— спішив... От, от і його село...

Серце, мов човник на прамі...

— Адіт, адіт, Юрчик наш!

— Ти де був? Ти де був? — питала пташка.

Думки розмотувалися нагло з того клу-
бочка, що вмотував на нього всі свої злогади,
весь туск...

— Ой ше буде файно!...

Там столітній бук потрясав бородами, гиб-
кий корінь гадюкою впоперек стежки... Давні
карби скипілими долонями... Колись, колись по-
виризував самий на синій корі. Тепер — мов кар-
би на власній душі... Карби прожитого. Подумав:
отут... на ребрі, дихнугі гляба!...

У гілках збив крильми ворон.

— Вішнюеш годину, сатано!... Екби ми тут
кріс, то бих... адіт, отіт, — плонуті!...

Лютий був, що птах розсипав сумерки тоді,
коли він хотів самих радощів серед зустрічі,
стиску рук і сміху в хоромках. Але Юрчиківі все
хтось шептало:

— Адіт, ше мав на два камені тай одес гор-
бочок, а лідтвє долини тай на груни твої по-
роги...

Перед ним гора, а за горою...

— Абож я знаю... була поренна... тай чіму
бис ни мав вірті!... а ні — то прийде клам під
нам... Але ні, вна свій преліж знала...

Ішов вільним кроком. Хотів найти в собі той
спокій, втихомирити цікавість. Але кожна гілка
простягала до нього долоні, кожна смерічка ки-
вала пальцями, берізки вітням. На далеких ки-
черах протирав очі зрошений ранок. На дорозі
зачіпав за ноги камінь...

— Вуйку, Ю! чи пере дужі, ек трівали?...
Юрчик усміхом.

Розкішний спомин вінками...

— Так ек бих ше вчера по тім весілю!... Адіт,
одні тиждень махнув, ек голубі крильми... Він
уже гада на своїмому подвір'ї. Від керині Кя-
терина з повним конюшками — а він...

— Та бо водичька, ек жите!...

— На, пий чоловіче мій!...

— Ейбо, ни будь пустий, бо буркну з па-
зуху...

— Ану-ко!

— Ха-ха-ха!...

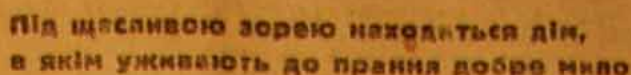
— Ластівочко моя...

Ізза водоніски рум'яне личко, очі прижмур-
ком, точеним білим кременем зуби...

— Гей, солодка твоя водичька! — пригово-
рює. Робота доском, не втече... вихилисом до с-
ней, а з сіней до хати. Зеркало до білих лавиць
у сміх. Лудинне у ряд на жердках... Сигі ліжничка
попід пухові подушки.

— Цулуй, Юрчику, цулуй!... Ой бож я пеня,
пена... Ой бо я коло тебе ек коло дуба камина —
(Школяриха була)

Надається знаменито до прання в твердій воді.

Присилайте жертви на Народний Виборчий Фонд У.Н.Д.О.
до Земельного Банку Гіпотечного у Львові. Підвале 7. на конто Народ. Виборчого Фонду.

18

ку Дімо^н Давіа. Рижовъ 5. 12.